

БЫТОВІ КАЗКИ

Обсяг

Спередслово	2
Муж й жона	5
Про трьох вадасїв	9
Про жѳну, котра хѳтила мати бунду	12
Як єден чѳлѳвїк умїняв волїв на таплѳвку	15
Корава жона	23
Про хвѳру жѳну	25
Про щастливого худѳбняка й нѳщастливого пана	27
Благый Иван	29
Три легїні й дївиця	33
Дяк-крадош й пїп-чорнокнижник	36
Про худѳбного шустера, папїшьских пѳпїв й презвїтера	40
Парений пїп	43
Пїп и служник	48
Як ся дяк молив	57
Як дїдо попом став	61
Як Иван у попа служив	63

Спередслово

Бытôві казкы I – перша часть народных пôдкарпатських казок переложених до русинського языка. Оригінална публікація «Сказки Верховины» уйшла у 1970-му на руськôму языку. Товмаченя было зреалізовано особôв без лінгвістичного вышколованя, и тôму годно быти містами нêвірнôе вадь нêточнôе. При товмаченю автор хоснôвав русько-русинський словник Ігоря Керчі и нê придержував ся ниякого з кодифікованих варіантôв русинського языка.

Текст годêн ôбсягувати граматичні хыбы.

Автор хôснує властный управеный алфавет, котрый, по його суду, ефективно рішать проблемы иншакого выговорюваня слів в зависимости уд русинських діалектôв.

Тот алфавет май пôдробно описаный ниже.

Автор допустив незначні переміны у ôбсягу, ôбы придати тексту май комфортну для читаня форму.

Жерелом вшитких хоснованих образчикôв є оригінална публікація «Сказки Верховины» и авторство ся лишать за їх авторами.

Алфавет

Аа	Бб	Вв	Гг	Ґґ	Дд
Ее	Êê	Єє	Жж	Зз	Ии
Іі	Її	Йй	Кк	Лл	Мм
Нн	Óó	Ôô	Пп	Рр	Сс
Тт	Уу	Ўў	Фф	Хх	Цц
Чч	Шш	Щщ	Ьь	Юю	Яя

Складником алфавету суть перехідні букви, кôтрі мавуть за ціль рiшити проблеми вимоворѳв.

Май детално про каждую:

- Êê - переходна буква мѣжи [e] и [u]

Наприклад у словах: дѣнь (д[e/u]нь), тѣлѣфон (т[e/u]л[e/u]фон), тѣля (т[e/u]ля)...

- Ўў - уніфікує старословянські слова ôбсягуючі [y]/[i]/[i]/[ю]

Наприклад у словах: кўнь (к[i/y/ю]нь), нўн (н[i/y/ю]н)...

- Ôô - переходна буква мѣжи [o] и [y]

Наприклад у словах: ôрiх ([o/y]рiх), ôгинь ([o/y]гинь), чôлôвiк (ч[o/y]л[o/y]вiк)...

Даякі звуки у русинськѳй бѣсiдi звучать иншак ги у, наприклад, украинськѳй.

Іі - у русинськôму языку буква і звучить твердо и нѣ помнякшує пережий согласный звук (ї помякшує).

Óó - «закрытое О» - специфічний для русинськôї бѣсiды звук.

Наприклад у словах: пóйте, кóнi, смóлi, пóтя...

Дж – диграф дж висловлює ся як англійське Jj (джей)
(John, Jack, Jump)
Наприклад у словах: виджу, швидже...

Спеціално про **RUE \ Русинський портал**

- × веб-сайт: www.rueportal.eu
- × онлайн книговиця: knihovnica.rueportal.eu
- × facebook сторінка: www.fb.me/blog.rue

Кідь ся у вас появлять якісь звіданкы, пишіть на і-мейл
contact@rueportal.eu

Муж й жона

Жыли раз муж з жонóв. Мали óни три коровы, айбо тi уже старi были.

Начали муж з жонóв рiшати, як бы тых коров продати. Уповiв гáзда:

– Кóрiв на торг, ты жоно, жени, менi нiколé.

А жона была мало зыйдена з рóзуму. Наказав iв муж, óбы нé давала кóрiв тунше, чим за двасто золотых, óна лем се й затямила.

Коли пригнала кóрiв на торг, увiдiла, же iї коровы сут май лiпшi мéжи вшыткима.

Вшыткi купцi окружили i тай óбзвiдóвувуть, токмять ся.

Тай туй ся найшли два швiнглеры тай кажут iв:

– Даме вам тристо золотых, кедь ся согласите на таку пóдмiнку: мы береме двi коровы нараз, а третю вам лишаéме у залуг, дóкi принесеме грóшi. Як принесеме грóшi – забереме й третю корову.

Жона подумала: люди діло говорять. Соголасила ся. Двох кôрів дала, а третю погнала дôму. Йшла путем ѝ радувала ся, же дѹстане щѣ бѹльше чим муж наказав.

Приходжує ґазда з пôля ѝ звідать ся:

- Но што, продала-сь худобу?
- Продала-м, за тристо золотых!
- Но чуй! Давай швыдже грôші, порахаву, ци добре ти дали.

А жона му каже:

- Грôши раз нѣ. Замѣсть грôши ми лишили тритю корову у залуг. Як за нив прийдуть, та принесуть.
- Жоно, та што ты приказуєш?
- Што приказуву? Правду ти кажу, лем ты похопити нѣ валôвшен. Люди грôші принесуть, як за тритьов коровôв прийдуть. Ты змерькуй.

Муж ся страшно россердив. Имив фѣйсу ѝ хôтів жôнѣ гôлôву удрубати.

Айбо пак передумав ѝ каже:

- Дубрі, жый раз, а я пѹйду свѣтом, на чѣлядь поникаву. Кедь нѣ найду щѣ єдного такого тумана, жыти нѣ будеш, айбо кедь найду - жый си сопокѹйно.

Склав ся, тай пѹшов. Прийшôв на роздорожку ѝ присів спочити.

Позерать, жона везе солôму. Сама стоить на вôзѣ ѝ волѹв жене.

На роздорожці вѹз став, а чôлôвик дурнôї жоны ся звідать:

- Тютко, ты што стоиши, чôму си нѣ сядеш?
- Чôму си нѣ сяду? Та хиба нѣ доста волам, же солôму тягнуть, щѣ мене мавуть тягнути?! - Каже му жона.

А пак ся сама звідать:

- А ты шо туй, на роздорожці, сидиш?
- Та але, упав-ім з неба, та спочиваву.
- Ёй, а ты на то́му світі нѣ видїв мого Юрка?
- Видїв-ім! Тепер лем з ним-ім бѣсїдував. Пўлло му, неборакови, ся жыє, пўрваний, голодный. Козарить там. Коли-м йшов на сись світ, Юрко просив, ъбы-м зайшов ъд жѡні, може, даякі гроші бы му передала.

Юркова вдова гораздовала. Повела чѡлѡвіка дурної жоны до себе, натерьхала го кожаными бесагами з золотом-срібром й наказала му ъбы упѡвів Юркови, як за ним, сегінятком, банує.

- Поздвідай го, ци нѣ годѣн бы хоть мало ся дома указати, попозерати, як я туй жыву?

Гость їв удпѡвідать:

- Твѡй Юрко нѣ годѣн прийти, тать вўн там козарить, нікѡму го поміняти. Там у каждого своя робота. Узав бесаги з золотом-срібром й шікѡвно ся забрав.

Коли ся вѣчур вернув сын Юрка сегіня, мати му упѡвіла:

- Юй сынку, був туй перше чоловік з антого світу! Приказував, як ся там твѡй няньѡ тяжко має... Я того добряка попросила понести ѡтицьѡви мало гроши.

Сын ся страшно россердив, скоком сїв на коня й швыдко зашвакав доганяти швінглера.

Чѡлѡвік дѡті переходжував поле, ѡбернув ся тай видить, же го доганяють сїдлач. Коло самого путя стояла стара верба, чѡлѡвік звер бесаги пѡд дерево, сїв на них й упер ся у дерево.

Прискакав ôд ньому лѣгінъ й звідать ся:

- Не видїв-ісь чѣлядника з бесагами пóвными гроши?

- Юй, видїв-ім, айбо щѣ перше! Уже го нѣ доженеш! Ей, а знаєш што? Позыч лем ми кóня, я ти поможу, дожену го! - Удпóвів му чóлòвїк.

Лѣгінъ, нѣдумавучи, зскочив з коня. А чóлòвїк нѣ йде, сидить та каже му:

- Айбо, ану пóй лем, упри ся у дерево. Бо я кедь удойду, та вшыток бїлый свѣт пропаде!

Лѣгінъ пòдойшóв, упер ся плечми у вербу й держить.

А хитряк устав, нѣзамїтно узяв бесаги, скочив на коня й поскакав си путем!

До пўзньòї ночи держав хлоп вербу, дóкї ся нѣ проголодав. А як ся зфараловав, та подумав:

- Кедь уже й умераву, та най пропадуть цїлый бїлый свѣт! Пуцу я вербу!

Удскочив на бўк, поубзертав ся, а верба як стояла так й стойить.

- Ех, - думать си лѣгінъ, - чудував-ім ся, як годна была мати ся так збламовати, дати чужóму грóші, а сам-ім му щѣ й коня дав, óбы легше годѣн був утїкнути...

Тым часом чóлòвїк ся вернув дòмў ‘д дурнів жòнї й каже:

- Но, жоно, жый кўлько лем хоч - дураків на свѣтї нюроку доста!

× КОНЕЦЬ ×

Про трьох вадасїв

Ци было, ци нѣ было, а жили сѣбі раз три вадасы. Часто ходили на вадаску, а жўн лишали дома. Сердили ся на них жоны за йсе, айбо нич нѣ годни были вчинити.

Зыйшли ся раз й начали думати, як бы чѣлѣвїкѣв уд вадаскы удонадити. Думали, судили й надумали ся, же заткавуть їм цївкы. Так й вчинили.

Зобрали ся ґазды на польовку. Хѣдять лїсами, лугами. Стрїчавуть дичину а пушкы нѣ стрїлявуть. Промотали ся так до пўзднього вѣчора. Зайшла їх нўч у лїсї. Рушили дѣмў, айбо заблудили ся.

Мусай было дагде ночувати. Розкласти бы ѣгинь, та шо, кедь дрыв нїє. Туй позеравуть: у тѣмнѣтї ватра горить. Коло ватры челядники сидять, грївуть ся.

Туй єден ловець уповів:

- Іду лем, я попрошу головню, та ђгинь розкладеме.

- Іди, іди, швидже! – кажуть му.

Пўшов вўн ђгинь просити.

- Добрий вѣчур. – Поклонив ся уд чѣляди, котра сидїла коло ватры. **- Дали бы-сьте нам ђгня?**

- ђгня даме, кедь нам розкажеш казку, у кѣтрів бы нѣ было правды. А кедь буде у тўй казці правда – урїжеме ти з зад рѣмїнь.

Начав вадас казку приказувати. Приказував, приказував, тай правду уповів. Урїзали му з зад рѣмїнь тай пустили гет.

Так было й з другим вадасом. Пўшов уд ватрі третїй.

- З двох сьме уже рѣмїні урїзали, – варовали го люди коло ватры й начали слухати казку.

- Коли мўй няньо був легїньом, а мама дївков, загнали ня на млин. Намолов-ім муку у мїшкы, а мїшкы были такі, ги мышачї хвосты.

Вер-ім їх на вўз, запряг-ім кѣгута з мацуром. Вѣзу муку лїсом і туй раз – што йсе? Голѣву-м забыв на млинї. Приязав-ім вўз уд букови й пўшов-ім на млин за головѣв.

Вернув-ім ся назад, виджу – на букови тѣму дупло, а у дуплинї тїв мед. Дупло вузькоє, нѣ ставуся нѣ руков, нѣ ногов.

Тѣды-м ся склубачив й залїз удну.

Виджу – у дуплї цїла бѣчка. Удручав-ім бѣчку вон, затерьхав на вўз й пѣвіз дѣмў.

Хѣтїв-ім занести бѣчку дѣхыж. Несу ї у двѣрї – нѣ стає ся! Пробуву у оболѣк – таде!

Тѣды-м просверлїв у двирьох дїрку й чѣрѣз нїї задїв-ім бѣчку дѣхыж.

Увиділи люди, же у сїв казці ніє і цяткы правды й дали
ловцю ђгня.
Пѣрѣночѡвали вадасы, а нарано найшли путь дѡмѹ. Ѣд
тоды їх на вадаску бѹльше не тягнуло.

× КОНЕЦЬ ×

Про жѐну, котра хѐтіла мати бунду

Жыли-были чѐлѐвік з жѐнѐв. Довгі годы ся ѓни горбачили на службі у єдного газды, айбо й так нич си не заробили. Тѐму рѣшив чѐлѐвік лишити службу й начати майструвати. Айбо й ремесло му нич дало – й на прожиток му не стачило.

Та раз си бѣдак думать: «Чѐму бы не узяти ѓд пана гроши, має їх веще як доста, а менї й на хлѣб не устає? Не згрѣшу: вѹн не збѣднїє, а я хоть даяк прожыву».

Закрав ся вночи у панську хыжу й украв гроші. Зшыв си мѹцный мѣх, дав у нього панськѐе золото й стрѣбро, та й зпрятав пѐд вѐду у рѣчку.

Кой жона стямила, же у чѐлѐвіка ся появили гроші, начала ѓд ньому лѣзти з звѣданками, шо тай вѹдкїдь.

– Йой, жоно, дай ми покўй! У варóши чéлядь так голóдує, гріх казати! Два тыждні хлїб не везли! А вчора, кой привезли колбасу, збігла ся глота, ступити нé мож было. А тот ґазда, де-сьме робили, пóдкарав ся óд возу, хопив колбасу – й пóбіг. Айбо такóй го імили. Вели го по варóши, товчуть го паліцями й тычуть му пóд ніс колбасу. Пóдумай сама: ци думав та дако за бунду?

Й на сись раз ся чóлóвік вывалтовав.

Через якусь добу – жона дале бунду хоче.
Запріг муж кóні – й алов у варóш за бундóв. Пўшов óд кожевникови й купив шкуру з осла місто бунды. Ай так жона бунду на очи не віділа й шкура їв буде вгодї.

Приніс муж дóмї «бунду». Жона ся їв не годна нарадувати. И сак, и ансяк мірять. Любить їв ся, айбо не дуже ланно на нїв сидить. Чóлóвік їв упóвів, же так ся бунды й мавуть носити. Пóвірила му жона, успокоила ся.

Туй неділя. Жона ся легдва дочекала – дуже ся хóтіла у цєркви у новўй бундї указати.
Йде си у ослинўй шкурї до цєркви, а люди óд ниї óдскакувуть.
Прийшли óд нїв цєрковні служницї й увели ї вон з цєркви.

Вшиткоє село ся сміяло з ослинóї шкуры. Порозуміла жона, наконéць, який дарунок їв чóлóвік приніс.
Россердила ся й прозрадила жандармам, же то вўн у ґазды гроші украв.

Прийшли óд чóлóвікови жандармы вéдно з паном.
Выслуховуть. Чóлóвік ся вывалтовує, каже, же нич не знає, же си жона вшитко удумала.

Не хѡтїв раз чѡлѡвїк признавати ся, айбо раз, як мало ѡд радости упив, вшыток жѡнї упѡвїв. Побанував вѡн пак за то, айбо было пѣзно.

Начав вѡн думати, як бы жѡну убчаловав, ѡбы пѣлло не было. Бо, была ѡна у нього языканя з острѡв натурѡв. А жона си, мѣжи тым, зажадала бунду, таку ги носять панїї з варѡша. З дурнѡв жѡнѡв нич не вчиниш – дай їв бунду, тай по всьому.

Пѣшов чѡлѡвїк у варѡш на бунду, вернув ся на другый дѣнь. Жона такой з порогу:

– **Но де бунда?**

А чѡлѡвїк їв удповїдать:

– **Йой жоно, тѡбї лем бунда у голові. А за то, же сночи дѡждь з прецликѡв падав, нѣ знаєш. Ко зрана устав, назберав си на пять году наперед. Йди на двѡр, увидиш, кѡлько-м назберав.**

Указав їв єден прецлик, а позосталї з тых шо си купив на базарї, розметав по двору.

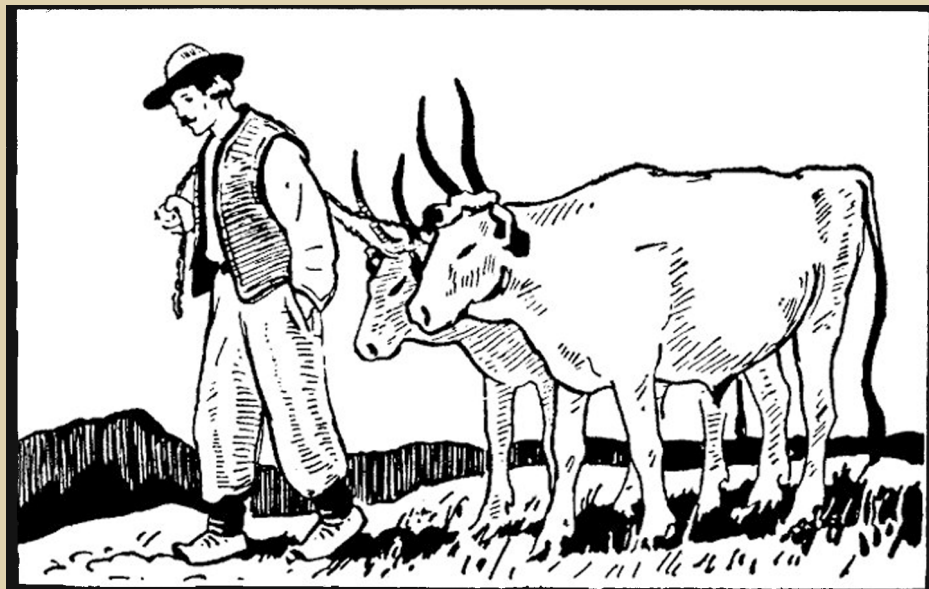
Жона убїгла на двѡр й позерать – й за правду прецлики напали з неба. Узберала й банує, же ся не пробудила скорше. Назберала бы до засобы ги й другї люде.

У який час жона дале бунду начала просити. Чѡлѡвїк ю и сьак, и ансьак пригварує, айбо бабиско нич чути не хоче!

– **Купи ми бунду, а кедь не купиш, я знаву як тя пѡдковати! Упѡвїм панови за грошї!**

Видить чѡлѡвїк, же з бабов си рады не дась, пѣшов дале у варѡш. Вернув ся на другый дѣнь й позерать, же жона не спить, выкукѡє го. Кедь го увїдїла, убїгла на двѡр й гойкать:

– **Ануж, давай ми бунду!**

Як єден чолѡвѣк умѣняв волѣв на таплѡвку

Жыли раз у Новѡму Давыдкѡвѣ, на Мукачѡвщинѣ, чолѡвѣк з жѡнѡв. Дѣти мали много, а газдѣвства – уже-уже тай ниякого.

Думав, думав чолѡвѣк, як бы ся розгаздувати, вирішив купити си малых бычкѣв, угодувати їх, продати, а на уторгованѣ гроші купити зѣмлю.

Так ѣ вчинив. Купив бычкѣв ѣ ходить за ними, годує. Бычкы уже такѣ, шо мож їх смѣло запрягати, айбо бѣда – нѣ воза, нѣ ярма у худѡбного чолѡвѣка на газдѣвствѣ нѣє. Догварив ся з сѡсѣдом: сѡсѣд дає ярмо и вѣз, вѣн – волѣв ѣ так будуть газдувати. Айбо зуправды то уйшло нѣ так, ги кой си думали.

– **Йване, уставай!** – гойкать низчогонич сѡсѣд серед ночи: потребовав шѡсь ѡдвезти.

Начали вислуховати жѐну:

- **Та коли кажете ваш муж грѐші украв?**
- **Дѐнь перед тым дождѐм з прецликѐв.** – удповідать жона.
- **Яким-яким дождѐм?** – нерезвідувуть ся жандармы.
- **З прецликѐв!**

Видять жандармы: бреше баба – тай начинавуть уточняти:

- **Коли кажете тот дѐждь падав? У який дѐнь?**
- **Было то, прошу вас, якраз перед тым великим голодом у варѐши!** – приказує жона.
- **Великим голодом?** – звѐдавуть ся жандармы.
- **Так-так, голод! Хиба вы, паночку, не тямите, як-ісьте колбасу украли з возу, та водили вас варѐшом?**
- **Мене по варѐши водили за то, же-м колбасу украв?! –** чудує ся злостно пан.
- **Вас, вас, паночку! Щѐ вам колбасу пѐд нѐс дѐвали, палѐцями вас били!**
- **Та ѐна здурѐла!** – зарѐчав ошалѐлый ґазда. – **Ся жона пѐмѐшана!**
- **А я вам хиба не казав, честованѐ й чеснѐ паны, же моя жона сама не тямить, што говорить?**

Так чѐлѐвѐк перемудрив и пана, и жандармѐв, и властну жѐну.

× КОНѐЦЬ ×

Айбо у єдному селї корова стала, ги соха, тай нѣ з міста.
Навірно з сього села была.

А якраз тѣды го минали два возы: єден з людми, другий – пустый, ѿд першѣму приязаный. Навірно, кѣнів люди продали продали, а вѣз ся лишив.

«Великоє дїло вѣз. Мѣй сосїд як ся пышив возом: серед ночи ня будив. А кїбы-м умїняв корову на вѣз? Може, доплатять ми дашо. Пак бычкѣв куплю, угѣдуву, тай буде у ня своє тягло й свѣй вѣз», – думать си Иван.

Зопер торговцѣв, шо на возї ся везли.

– **Мїняйме ся! Я вам корову даву тай тѣля, а вы – вѣз.** Позеравуть на нього купцї, и нѣ рѣзумівуть ся – ци фїглює, ци правду їм каже...

– **Та се файный вѣз!** – упѣвів єден, ѿбы прихвалити товар.

– **А шо, корова пѣлла, ци шо?** – удпѣвів Иван.

Увидїли купцї, же Иван нѣ фїглює. Ѿдѣзали вѣз, узали корову з тѣльѣм и лишили Ивана з возом серед путя.

Імив ся Иван за рудину тай тягне вѣз дѣмѣ. Тягне, тягне – докус ся умучив. Два кілометры пройшѣв, сїв спочити.
«Но, – думать си, – докїдѣ дотягну сись вѣз, заклїв бы ся, та ноги простру... Лем дїти ся сиротами лишать».

Видить, жене кѣсь з торгѣв кѣзу. «О, коза – коза нѣ корова, – думать си Иван. – Корова жре май много, та и малї дїти ї дозерати нѣ пуйдуть. А коза їсь мало, май легко ї угѣдувати, и сїно косити нѣ треба. Дїти ся козы нѣ боять. Корова буде мати єдно тѣля, а коза нараз дакѣлько цаплят».

Тай пѣмїняв Иван вѣз на кѣзу.

«Ніт, – рішив Иван, – ліпше я продам волів. Уже порядочно підросли».

Й погнав волів на торги у Берегово.

Лем та торговиця пўлла была: худобы много а чєляді безмала й ніє.

Простояв Иван з волами цілий дєнь, а нико ‘д ньому й не пōдбїшов.

Погнав Иван волів дōмї.

За Яношами став спочити. Волы ся пасуть коло путя, а вўн сидить, спочивать. Позерать, жене чōлōвік з торгїв корову й тєля. Тоже, бїзўвно, нє продав.

«Нївроку файна корова, – думать си Иван. – Великое щастя мати на газдўствї корову з тєльом. Каждый дєнь молоко, каждый гуд тєля. Молока доста и дїтвакам, и продати ся лишить. Тай усе у хыжи гроші. Мож пак буде вўз купити, и ярмо, а кой корова си бычкїв приведе – туйкы маєш і волів на газдўствї»...

«Пōмїняву я волів на корову, – рішив Иван. – Може щє й гроши мало приверже».

– Ей, мїняйме ся, – каже чōлōвікови. – Я ти волів, а ты ми корову з тєлятком.

Позерать чōлōвік на Ивана й думать, же тот фіглює. Айбо коли увидїв, ош Иван му каже важно, согласив ся:

– Но дубрі, давай!

– Та може бы-сь щє мало добавив кōпїйку? – каже му Иван

– А но, за што там доплачувати? Мїняєме ся, та мїняйме ся, а не токмити ся начинаш...

Та й пōмїняли ся. Погнав си чōлōвік волів, а Иван – корову з тєлятком.

«Пуйдуть діти гуси пасти, зтратить ся гуска, я діти пібью, заберуть ня жандармы, вержуть у тюрме... Тай лишать ся діти сиротами». – пѳдума**в** Иван.

И спомнив Иван, як го у дїтвацтві тѳвкли за то, же лисиця гуску была украла.

– А вы бы, – каже чѳлѳвікови, **– нѳ пѳмїняли курїцію на гуску?**

– Та чѳму бы-м нѳ пѳмїняв, пѳмїняву!

Узяв Иван курїцію, тай натїшений, йде дѳмї. Ай так куриця бѳльше яйиць несе, ги гуска, тай пасти ї нѳ треба вѳбще. Так си йде думавучи, тай видить, ош шось курици пѳлло: почѳрнїв їв грѳбїнь.

Проходить коло циґанїв:

– Йване, здыхать твоя курїця.

– Здыхать...

– Дай ми ї, я ти таплѳвку дам.

Позерать Иван на таплѳвку й думать: **«Направду, будїлярь – дїло порядѳчне. Даколи ‘д нам заходжувуть сѳсїды на навщаву, давуть дїтям крейцары, а класти їх нїє куда, та тратять ся. А кїбы їх у таплѳвку складувати, за гуд бы ся тѳлько назберало, же, може бы-м й бычкїв купив».**

Узяв Иван таплѳвку й йде дѳмї. Видить – кум путьом ся везе.

– Сїдай, пѳдвезу тя! – каже му кум.

Скочив Иван на вїз, та везе ся. Слово за слово, розказав Иван вшытко, як было. Засмїяв ся кум й каже:

– Но, продав-їсь, Йване, волїв – клади алдамаш.

– Йо, пак чѳму бы й нїт! Пѳйте, куме, туй якраз корчма коло путья.

Зайшли у корчму, упили. Иван гроши нѳ мав, та заплатив таплѳвкѳв.

Жене кôзу дôмю, а на стрічу му йде чôлôвік з гусков пôд рукôв.

- **Де-сьте были,** - звідать ся чôлôвік, - **де йдêте?**
- **Та на торгах-ім був, уже дôмю йду.** - удпôвідать Иван.
- **Та се вы купили кôзу?** - звідать ся дале чôлôвік.
- **Айно.** - каже му Иван.
- **А керт маєте?** - нê пêрêстає ся звідати чôлôвік з гусков.
- **Та маву, нêвеликий.** - удпôвідать Иван.
- **Огов, та вы, чôлôвіче, задарь кôзу купили. Коза - то бiда у кертi. Вшыткi дерева ôбгрызе, ôбскубе. Ёдну мороку з нив будете мати.**

Покрутив Иван головôв, та начав думати як бы ся козы збыти. З ньôв, направду, сама морока буде.

- **А може бы-сьте ся зôмнов пôмiняли? Я вам кôзу, а вы ми гуску...** - звідать ся чôлôвіка.
- **Но тать, пôмiнати-м ся годин...**

Йде Иван дале, стрічать чêлядника з курiцьов. Попросив закурити, тай розказкували ся.

- **Виджу,** - каже чôлôвік, - **купили-сьте гуску.**
- **Гуску, гуску.** - каже Иван.
- **А шо з нив думаєте чинити?** - звідать ся Ивана чêлядник. - **Та гуска яйця нанесе, з них ся улуплять гусята, я їх угôдуву, продам й бычкôв куплю...**
- Нê устиг Иван и договорити, а чôлôвік му каже:
 - **Ага! Ёдна морока вам з сьôв гускôв буде! Мюй сôсiд тоже гусок мав. Дiти їх пасли, та раз ся ёдно гуся зтратило. Россердився сôсiд й утовк дiти так, же у тюрьму го верли!**

Зажурился Иван.

«Направду, - думать си, - нê буде ми спокôю з гусками. Худоба ôна файна, и заробити мож нêпôлло, айбо, Бôг знає, шо ся годно стати.»

– **Та ты ся як хоч, Йване, жонї на очи указати?** – смівучи ся звідать кум.

– **Моя жона ми й пів слова пўллого нє уповість!** – каже Иван.

– **Нє уповість? Она з тя, братчику, кожу здойме!** – спорить ся з Иваном кум.

– **Твоя, може, бы й зняла, а моя – нїт!** – удповідать му Иван.

Учув їхню бесїду корчмарь, заінтересовав ся й чекать, шо дале буде.

– **Но, Йване, годин-ім ся з тоббів поспорити, же дўстанеш біду од жоны, за твою дурну гóлбу.**

– **А я ти, куме, вшытко дам: й хыжу, й керт, й вшытко-вшытко шо маву – кедь ми жона хоть єдно слово уповість.**

Поспорили кумове, а корчмарь за судью пўшов. Обы вшытко было чесно, корчмарь документ склав.

А у документї написано: кедь жона Ивану півість хóть єдно пўллоє слово, гáздўство Иваново йде кумови. Кедь нїт, кум дась Иванови волўв, вўз и ярмо. Та й міхы з мукóв, шо у вóзї має, у подарок.

Приходжує Иван дóмў. Корчмарь з кумом пód оболоком стоять, слухавуть, што Иванови жона уповість.

– **Йшов-ім з волами дóмў,** – приказує Иван. – **Виджу, жене чóлóвік з торгўв кóрóву з тельом. Та думаву, добре бы было уміняти волўв на кóрóву. Молока-сьме свого николи нє мали.**

– **Йо, дубрі бы было...** – вздыхать жона.

– **Но та я уміняв.** – каже їв Иван.

– **Но та де кóрóва?** – звідать ся жона.

– **Почекай, жоно, нє пилуй ся. Жену я кóрóву дóмў, а она стала, ги соха, й нє крóку з міста.** – продовжать Иван розказ.

- **Закляла бы ся!** – добавила жона.
- **Я ї уміняв на вўз. Видїла-сь як сôсїд ся тїшив з возу?** – звідать ся Иван.
- **Видїла-м!** – удпôвідать жона, тай звідать ся де вўз...
- **Йой, што-м ся намучив з тым возом, до тѣпѣр го у пічунках чуву. Віз-їм го, віз – тай думаву, но, туй ми конѣць.**
- **Йой, чôлôвічку, нашто-сь си такі старостї на голову узяв?** – шкôдує жона Ивана.
- **Уміняв-їм го гет на кôзу.** – каже Иван.
Розказав жôнї вшытко так, ги было, а ôна му й слова пўллого нѣ пôвіла.
- **Но а таплôвка де?** – звідать ся уже жона.
- **Та стрїтив-їм кума по путъови, розказав-їм му вшытко, а вўн каже, же алдамаш треба было покласти.** – каже жôнї Иван.
- **Вїрно, алдамаш треба было.** – удпôвідать жона.
- **Но, а корчмаръови я заплатив таплôвков, знаєш, же-м гроши нѣ мав.** – приказує Иван дале.
- **Тай дубрі! Правильно-сь вчинив. Главное бы-сь здоровый був, и я з тóбôв, тай дїти наші. Будуть пак й грóші, й таплôвка, будуть й волы...**

Туй до хыжі забїгать корчмарь, натїшений, же дўстане дашо з сього спору. Гойкать:

- **Ану шікôвwнно Йване, заганяй дôмї кумовых волўв з возом!**

× КОНѢЦЬ ×

Корава жона

Жыли си раз чòлòвìк з жòнòв.

А жона была з óстрòв натуров – шо бы чòлòвìк нê вчинив, николи ìв у дяку нê трафить.

Раз ся вùн зобрав на гòру пуйти, сiно косити. Вшытку полонину выкосив, а коло зарвы крихту травы лишив.

Напòлуне му жона принесла ìдiня, а дòкi чòлòвìк пòлуднував, жона узяли чеперкы ì пùшла пèрèтрясувати сiно. Як увидiла нèзкошену траву, та каже:

– **Но а сись дараб шо-сь нê покосив?**

– **Та тота трава цiлый бiлый свiт держить. Зкосиш ì – цiлый свiт ся туду зарве.** – удпòвiв ìв чòлòвìк, òбы прòвiрити, ци пòгубить жона цiлый свiт, лем бы по-свòму вчинити.

А жона як учула, же трава цiлый свiт держить, нараз пòвiла, ош пуйде ì умыкать:

– **Най бы ся зарвав.** – пòвiла жона мыкавучи траву.

А чолôвiк iв гойкать:

- **Жоно! Тать цiлий свiт залянеш!**
- **Ноташо?! Най бы ся заляв тай я з ним, бо уже-сь ми, чолôвиче, надбiв.** - удповiдасть остро жоно.

А трава росла над великôв зарвôв, пôд ним - плитина.

Рве жоно траву а чолôвiк iв гойкать:

- **Жунко моя, тать нê рви там, зарвеш ся дôлy, у плитину упадеш.**
- **А менi єдно!** - удповiла жоно. Та устигла пôвiсти, як зарвала ся й пôлiтiла дôлy у вôду.

Чолôвiк вшитко лишив й пôбiг i спастати. Бiжить гôрi вôдôв, стрiчать чêлядь коло берега й звiдають ся:

- **Люди добрi, нê видiли-сьте мою жôну? Она у вôду упала.**
- **Та кедь упала, та што гôрi вôдов бiжиш, дôлy бiжи!** - удповiдасть му чêлядь.
- **Та я свою жôну май добре знаву: она й пyсля смерти наперек розуму вчинить...** - пôвiв iм чолôвiк.

Пак си чолôвiк другу жôну найшов, и зажив сêрêнчливо.

× КОНЕЦЬ ×

Про хвóру жóну

Жыли сòбі чòлòвiк з жòнòв. Раз жона упòвiла, ош забетежила.

Чòлòвiк ся звiдасть:

- **Шо тя болить?**

- **Вшытко ня болить, iди лем за дохтором!** -

притворять ся жона

Вèчур пўшов муж за дохтором. Дохтор жыв óнь дèсь у пятòму селi. А жона дòтi пўшла на гулi.

На другий вèчур з жòнòв дале бiда, дале мусай было за дохтором йти.

А жона пèрèд гудаками играє, тай зèмлю си топче.

Чòлòвiк так ходив, дòкi раз нè стрiтив гудакув:

- **Вы куда йдете, честованi гудаку?**

- **Ха, та óд жòнi ти!**

- **Як óд жòнi, кедь моя жона хвора?** - Зачудòвав ся газда.

- Но, я ти кажу! Їбы вшиткі такі хворі были! Дівай ся у міх, принесеме тя дѡмѹ ѡ покладѣме на лавіцю. Жона подумать, же то басы. А ты увидиш, яка ѡна хвора.

Сіли гудакы за стѹл, начали ся гостити з жонов. Упила жона децу, другу. Захмеліла ѡ начала співати:
**«Старый за доктором пѹшов,
най бы нигда ѡ нѣ прийшов!»**

А чѡлѡвѣк слухать у міхови ѡ нїмо сидить.
Пѡдкѹнцьом ѡ гудакы заспівали:
**«Типирь як мы розяжеме міх, міх,
но то буде смѣх, смѣх!»**

Розязали міх, улїз чѡлѡвѣк. Жона як увїдїла, та так ся напудила, же за вшиткі болячкы забула!
Їдтоды ся жона нигда на здоровля нѣ чажкала ѡ муж
нигда за доктором нѣ ходив.

× КОНЕЦЬ ×

Про щастливого худобняка й нѣщастливого пана

Жыв си раз бідный чолѣвік. Нигда ся нинашо нѣ чажкав,
вшиткым выгажав, нѣправды нѣ крив.

Айбо як вўн нѣ робив, як ся нѣ снажив, а з худобства ся
убрати нѣ валѣвшен був.

Діти мав много, а жона му умерла.

Жыв худобняк у великўй хыжи, а над ним – богатый пан.

Коли бідак вичўром робив, любив з дітьми си заспівати
співанкы, кѣтрі пак цирьчали по цілўй хыжи.

Чѣлядь ся пісням радувала, лем багатого ђни миригували.

Тѣму прийшов був раз пан ђд худобнякови й звідать ся:

– **Ты, бідаку, кўлько маєш діти?**

– **Девятеро.**

– **Дай ми єдного дітвака, я ти много гроши дам. Тѣбі
легше буде їх прокормити, а тѣму, шо го узьму, пўлло нѣ
буде.**

Раз хѳтѳв бѳдняк дати дѳтину, айбо пак передумав.
Вшыткых любив єднако, низким ся нѳ хѳтѳв розлучати.

Єдного вѳн любив за усиловность у робѳтѳ, другого – за веселый норев, третього – за шѳковнѳсть, четвертого – за то, шо спѳвав, девятого – за то, шо урѳс без матери.

Пак ся сам дома позвѳдав, ци нѳ хѳче дако пуйти з домѳв ѳд панови, на колачѳ й другѳє добро. Нико нѳ захѳтѳв з домѳв пуйти.

Як то бѳдняк увидѳв, ревати ѳд радости начав. Увидѳв то й пан, тай упѳвѳв:

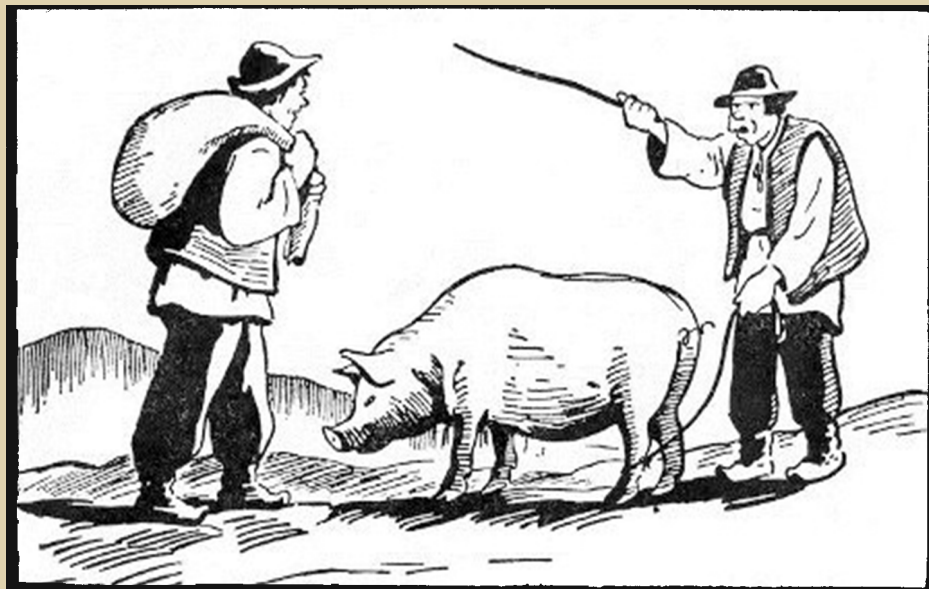
– Дубрѳ, я вам ѳтак много гроши дам, лем нѳ спѳвайте поночи.

Дав бѳдак соглас на то, нѳ видѳв вѳн щѳ тѳлько гроши, ги кой пан принюс й усыпав на стѳл.

Айбо устиг пан пуйти, дѳтвѳк узѳв й заспѳвав. Та так му душа спѳвала, шо бѳдакови ся ѳд радости серце май швыдже забило. Узѳв вѳн тѳ грѳшѳ й пѳнѳс назад панови.

× КОНѳЦЬ ×

Благый Иван

За синьыми горами, за темными лісами, у єдному селі жив си Иван. Быв вўн, ги кой вшиткі бідні люди, роботный й добрый.

Щѣ й характер у нього быв такий: ко шо нѣ уповість – Иван ся послухать.

Нѣ слухав ся вўн лем свої жоны. Кўлько раз му приказувала:

- **Слухай ся ня, Иване, й тѣбі й мені добре буде.**
- **Дубрі, дубрі.** – уповість, а вчинить й так по-свому.
- **Йди лем, чѣлѣвичку, на млин. Зерно змолоти треба, айбо пак нараз дѣмў, низким нѣ ставай говорити по пути. Бо біда буде.**
- **Дубрі.** – удповів таги усе Иван.

Узяв мїх, вер на плѣчі й пўшов на млин.

Змолот зерно, мўг бы уже й дѣмў їти, айбо Иван за то й нѣ думать.

Сидить си, позерать, як млинарь орудує, як жорна ся вертить, мука ся сыпле.

Наслуховав ся од бѣсїдам на млині, а їх там тўлько, же за гуд ся нѣ наслухаш.

Позерать млинарь, же Иван ся уже засїдїв, тай звїдать ся:

– **Но шо, Иване, видїв-ісь, як ся мука меле?**

А Иван замїтив, же млинарь си з каждого мїха корець муки удкладує, та удповїдать:

– **Видїв й навчив-ім ся.**

– **Што-сь ся навчив?**

– **З мїха по корцю.**

– **Тай правда, навчив-ісь ся,** – зачудував ся млинарь. – **Но кедь так, та годин-ісь йти уже дбмї.**

Йде Иван з мїхом на плїчих й обї нѣ забыти повтарять:

– **З мїха по корцю, з мїха по корцю.**

Проходить коло жнецюв. Жнеці жнуть, потяють ся. Иван став, поклонив ся й каже:

– **З мїха по корцю.**

– **А котрого чорта тя сюды занесло, обї-сь серенчі нѣ мав!** – Лавуть му жнеці. – **Треба, Иване, так казати:**

«Обї-сьте тїгали, нѣ перетїгали!»

– **Дубрі!** – Согласив ся Иван й пїшов дале.

Пройшов щѣ мало й позерать: прощеника несуть. Став Иван й каже:

– **Обї-сьте тїгали, нѣ перетїлаги.**

Россердили ся люди, мало нѣ потбвкли Ивана.

– **Не так, Иване, казати треба! Ко тя такое научив?**

– **Жнеці научили.**

– **Треба казати: «Нѣ вїдїти бы такое, нѣ чути».**

– **Файн,** – согласив ся Иван – **лем так типир говорити буду.**

Йде дале. Стрічать свальбу. Сваты з свашками співають, игравуть – зпереді мѡлѡді, убыдва файні, веселі. Гудакы гудуть, легіні фляшками ся розмахувуть.

Зоперли Ивана, силувуть го. Ко пити, ко закусити. Айбо Иван нѣ хоче пити за здоровля молодых, каже челяди:

– **Нѣ відіти бы такое, нѣ чути.**

Начали Иванови лати – сваты, свашкы, легіні, дівкы.

– **Мені так радили.** – Выгварював ся Иван.

– **Нѣ дубрі ти радили.**

– **Но а як треба казати?**

– **Говори так: «Обнимати ся ти з нив, голубкати».**

– **Дубрі,** – удповів Иван, – **буду так говорити.**

Йде Иван дале. Позерать – чѡлѡвік свіню жене. Свіня велика, у гнўйови умащена, грѡфкать.

Поздоровав ся Иван з чѡлѡвіком й каже:

– **Обнимати ся ти з нив, голубкати.**

Чѡлѡвік пѡдумава, же Иван ся з нього глумить, та улупив го тычков.

– **Зашто ня тѡвчеш? Тать я ти добрі слова кажу.**

– **Тумане, се хиба добрі слова?**

Хиба се доброе вінчованя – ѡбы чѡлѡвік з свіньов ся ѡбнимав й цюловав?

– **Мене так люди научили.**

– **Та ци суть такі болваны на світі?** – Нѣ пѡвірив чѡлѡвік.

– **Ты лїпше кажи але так: «Обы-сь ся наїв до шыї, а замастив до вух»**

– **Дякуву за науку, так і буду казати,** – подякував Иван й пўшов дальше.

Нѣдалеко ѡд хыжі стрітив сѡсїду, котрый з ѡбыстя гнўй вўз.

А як ся з добрым челядником нѣ поздоровати, – пѡдумава Иван.

– **Обы-сь ся наїв до шыї, а замастив до вух.**

Сôсід си шось сердито пробормотав, щѣ й паліцьов пригрозив. А Иванови так й нѣ дұйшло, чôму ся сôсід россердив.

Дома вшитко жôнї розказав. Жона ся з нього посміяла.
– Казала-м ти: слухай ся мене, а нѣ чужых люди. А ты ітак по-свому. Вшиткі ти дурноту радять, а я ти дубрі хочу.

З того часу став ся Иван лем жоны слухати. Бұльше ся такого нѣ ставало.

× КОНЕЦЬ ×

Три легіні й дівиця

Жыла раз у єдному сєлі красивиця–дівка. Прийшóв час ся їв уддавати, та нияк си нє годна была убрати сватача. А ходили ôд нїв óнь три легіні: Иван, Петро й Василь. Прийде у неділю Иван, убдивлять ся її красї, а ôна го хытромудро упровадить й на другого чекать. Прийде другий – ôна й його упровадить, а сама тритього выкукôє.

Цілый гуд так ся фраєрували, а пак Иван упôвів:

– **Ходиме нє першыї дєнь, мож уже й свальбувати.**
– **Файн! Прийди у чєтвирь, у сім годин. За вишитко ся договориме.**

Прийшов ôд нїв Петро, ôна му ипен то каже:

– **Прийди у чєтвирь, у вўсям годин.**

Туй і Василь з сим ділом прийшов. Їна му каже:
– **Прийди, Васильку, у чѣтвирь, у девять годин.**

У чѣтвирь, у сім годин, Иван уже сперед дівків.

– **Знаєш шо, мильї мїй? Я ся ничого нѣ бою ї уддати бы-м ся хѣтіла нѣ за страхопуда.**

– **А я нѣ з избабілых.** – Удповідать Иван

– **Но, та тѣды, їди, Иванку, у тимітїв, у ту капицю, куда безродных прощеникїв кладуть. Там є пустїй копорошїв. Пролежиш у ньѣму до рана – пѣвїрю, же-сь хлопївськїй.**

Мусїв Иван їти у тимітїв. Залїз у деревище ї чекать рана.

У вїсям годин прийшов Петро. А дївка му каже:

– **Їди у тимітїв, у ту капицю, куда безродных прощеникїв кладуть, там увидиш копорошїв ї будеш по ньѣму цілу нїч палїцями бубновати. Удержиш, не напудиш ся – тѣды-м твоя.**

У девять годин уд нїв прийшов Василь, а їна му каже:

– **Пїди лем ты у тимітїв ї вїзьми з сѣбѣв два ланцы. Будеш бїгати кругом капицї ї шумїти ланцями. Шо туй вчиниш? Пїшов ї Василь у тимітїв.**

Як ся начав шум, звїн, буханя-бреньканя – нѣ удержав Иван, ускочив з деревища ї пѣбїг як лем бирував!

А Петро, коли увїдїв, же з гроба кось ускочив, схопив ся – ї пѣвнѣв паров!

Ускочили двоє з капицї, а Василь з страху вер ланцы – пѣбїг так, же ѣнь ся закурило.

Напївмѣртвї уїшли лѣгїнї з тимїтова.

Пройшло пару дну. Стрітили ся ведно у кърчмі. Упили, розбесїдували ся. Слово позад слово, Иван каже:

- Но, цїмборы, нѣ вірив-їм у нечисть, айбо аддека й сам-їм був того свідком. Є на світі нечисть!

- Йо, правду кажеш Йване! І я нѣдавно страху-м ся ъбыбрав. - Пѣвів Петро

Василь тоже согласив ся. А як щѣ по деці упили, нѣгамішно признали єден другому, шо ся з ними стало.

- Та най тѣды цїлоє житя зостає неуддатов, кедь така!

× КОНЕЦЬ ×

Дяк-крадош й пўп-чорнокнижник

В єдному сєлі пўп з дяком любили упити. А бы упити, як ся знає, треба дудкы мати.

Каже попови дяк:

- Позерайте шо мы, отче, вчиниме. Я украду волўв й спрячу їх у лісі. А газду їм зажену од вам, уповім, же-сьте великый чорнокнижник. Вам не тяжко му буде помочи, бо я вам уповім, де волўв спрячу.

А зыск з сього діла ґарантованый.

Пўшов дяк, украв волўв, пригнав у ліс й приязав од стромови.

ґазда ходить, глядять волўв й не годин нигде найти.

Стрітив дяка, а тот го звідать:

- Шо, Йванку, не найшов-ісь волўв?

- Ой, прошу вас, ніє волўв. Де-м лем не глядав - ніє!

Дяк му удповідать:

- Пан превелебный знає по книжці ворожити, вўн вам упôвість, де волы суть.

- Йой, кедь бы Бог дав, убы ся мої волы найшли, я бы превелебнôму дав єдного.

З тым й прийшов чôлôвiк ôд попови.

- Шо ся, Иванку, журиш?

- Ой пане, волѳв ми украли. Де лем-ім їх не глядав, а найти-м не годин. Чув-ім, же баяти знаєте.

Пўп узав календарь, позерать раз у книжку, раз на Ивана.

- Айно, але туй, неборе, туй указує, же твої волы там, де сонце ухôджує, ôд кымакови приязані.

Пўшов челядник у лiс й найшов волѳв. Пригнав їх дôмѳ й заплатив попови сто сріберных.

Но, типирь уже є за шо ся гостити. Далеко пўшла фама, же пўп – великий чорнокнижник.

Раз у єдної панікы пропав дорогий пѳрстень. Пані – нараз до попа. Айбо не дяк пѳрстень украв, тôму пўп не знав, шо й пôвiсти.

Думав вўн, думав тай каже:

- Служанциня пѳрстень ведно з смітьом унесла на звезлище, а там го пуляк прімкнув.

Наказала панія пуляка зарізати. Й за правду – найшли у воли пѳрстень. Дала панія превелебнôму двасти золотых.

Пўсля такого у вшиткых новинках написали, же такого чорнокнижника ги пўп, у свiтi ніє!

Туй у єдного пана украли ладу з грішми. Пан нараз загнав за попом! Закрыв го у хыжи й пригрозив, же кедь ладу не найде, дўстане кербачом!

Пўп сидить й не у книжку позерать, а молить ся, ôбы го Бог ôд біды избавив.

Учули иноші, же чорнокнижник прийшов. А то ôни грôші украли, та закопали у гнўй. Напудили ся: пўлло їм буде, **кедь їх чорнокнижник прозрадить!**

Рішили пôслухати, шо пўп чинить. Кажуть єдному иношови:

– Ану, йди лем, Иване, пôд оболоч, попозерай, шо там чорнокнижник чинить.

Пўшов Иван, натїгать ся у оборок й видить, як ся пўп молить. Туй перві кôгуты закукурікали. Пўп каже:

– Уже єден туй.

Напудив ся Иван, пôбіг ôд цїмборам:

– Біда, братчики! Коли-м пôдойшов, пўп уповів: «Слава Богу, уже єден туй». Ану, Грицьку, ты йди, послухай!

Прийшôв пôд оболоч Грицько, слухать. Кôгуты закукурікали другий раз. А пўп:

– Но, слава Богу, туй й другый.

Учув то Грицько – й бігом ôд цїмборам.

– Пўллоє дїло, хлопці! Устиг-їм прийти, пўп уже пôвів: «уже, слава Богу й другый туй».

А тритього иноша звали Хрипта. Перші два му кажуть:

– Ану ты, Хрипто, слухати йди!

Прийшôв Хрипта пôд оболоч, пўп стоить коло пецы, зняв сорочку й гріє си хребет. Коли кôгуты ôдкукурікали, пўп пôвів:

– Но, слава Богу, тритьый туй! – И добавив – Ой хребтуха, хребруха, ушвікавуть тя завтра!

Пêрêпудив ся Хрипта, шіковно ôд другим пôбіг:

– Йой, біда, біда! Треба йти просити попа, иншак нам конêць!

Йдуть вишиткі за попом. Пôдойшли пôд оболук,
поклопкали.

- **Шо вам треба, небожата?**

- **Пане, дуже вас просиме, не прозраджуйте нас. Мы по дурости ся на панові грôші закомили. Будьте дôбрі, мы вам заплатиме, айбо пôвiчте панови, же то кôсь другий украв!**

- **Дубрі, я за вас нич не упôвiм, на других укажу.**

Радує ся пûн, же хлопці му самі вишитко розказали.

Звiдасть ся:

- **А де суть грôші?**

- **У гнûй-сьме спрятали.**

Прийшôв зрана пан, а пûн му каже:

- **Крадôші грôші у гнûй спрятали.**

Уйшов пан ôд попа й кличе иноша:

- **Хрипто, бiгом гнûй рыти!**

Хрипта знає, де грôші запрятані, пûшов й нараз їх найшôв. Пан ся зрадував, же найшли ся грôші, дав иношам на алдамаш, а попови – тристо сріберных.

Начав пûн думати, як ся славы недобрôї збавити, та покликав дяка:

- **Но, дяку, брате, попадив-iсь ми, як чорнокнижником стати, типирь порадь, як ся того збыти, бо-м уже у твердых руках був.**

- **Превелебный пане, та се легкое дiло. Запалить си хыжу й гôворiть, же згорiла ваша книжка, а без книжки нич не годні-сьте.**

Так пûн й вчинив.

Запалив си хыжу, згôрила. А кедь ôд ньому кôсь приходжував, пûн казав, же без книжки нич не годин.

× КОНЕЦЬ ×

Про художного шустера, папішських пѣпѣв й презвітера

Жыв си раз художный шустер. Мав вѣн красну жѣну, айбо не было у них дѣти. Проклинав шустер свѣй терпкый живот й вшиток мирѣг свѣй выливав на жѣні-красивиці.

Раз му не устало кѣжі на обув, та знову побив жѣну.
Легдва му ся, небога, выфыркнула з рук й утѣкла.

По пути стрѣтила католичного попа. А пѣп тот уже довго покушав ся за нив ходити. Упѣвила му за бѣду свою. Пѣп ї пѣшкудував, дав гроши й упѣвив, ош вѣчур прийде на навштяву. Шустерка му ѡбѣцяла, же вѣчур виправить чѣловѣка гет, а його буде чекати.

Йде дале и стрѣчать уніатського попа. Розказала му за свою бѣду. Сись пѣп їв тоже дав гроши й звелїв їв, бы го вѣчур чѣкала.

Сѣрѣнча ся юй засміяла й тѣды, кой стрітила ѳна презвітера баптістѣв. Тот тоже нѣ минув мѣлѣду красицѣю. И обратно ся жѣна на чѣлѣвѣка чажкала. А презвітеру лем то й треба было – догварив ся, ош вѣчур ся стрітять.

Жѣна накупувала мужѣви шелиякого матеріалу й вернула ся дѣмѣ. А чѣлѣвѣк ї далѣ начав бити – удкідь, дї, узяла тѣлько гроши.

Вшытко му жѣна упѣвила. Кой ся дѣзнав, у чѣму дїло, согласив ся шустер з хыжї пуйти. Айбо упѣвив жѣнї:
– Каждый раз, як пѣн прийде, я подуркаву на двѣрї, ож якобы ся вѣртаву дѣмѣ. А ты пѣпѣв у пѣц пряч.

Туй прийшов первый пѣн. Мало побѣсїдували, як туй раз, муж дуркать, гойкать жѣнї, бы го пустила до хыжї. Пѣн ся напудив, мѣче ся по хыжи, глядять, де бы ся спрятати. Спрятала го жѣна у пѣц.

Рѣвно у дѣвять годин ся отворявуть двѣрї й другий пѣн заходжуѣ. Пѣсїдїли мало з жѣнов, показкували. Обратно чѣлѣвѣк дуркать у двѣрї. Жѣна и сѣѣму попови упѣвила, бы ся у пѣци спрятав.

Рѣвнож так ся стало и з презвітером. Легдѣв вѣн залїз у пѣц, а муж уже з жмытком соломы й шѣбликами. Задїв солѣму у пѣц й запалив – вшытким попам туй прийшов конѣць.

Айбо такѣй у тот час до хыжи заходжуѣ солдат й просить ся, ци годин бы ся лишити пѣрѣспати.

Муж ся согласив при пѣдмінцї, же тот уднесе попа й верже у рїку. Солдат узяв попа – й бїгом на мѣст. Вѣрнув ся, а у двѣрьѣх далѣ пѣн стойить.

Россердив ся солдат, хватив попа, вер на плече й 'д мостови.

Вер го у май глубоку вóду ги первый раз, ôбы пўп нê валóвшен був улїзти. А сам пóбіг до хыжі.

Устиг пóріг пѣрѣступити, очам си нê вірить: пўп дале у хыжі. А то шустер уже пусліднього попа з пеци утяг. Щѣ май россердив ся солдат. Пўшов и з сим попом на мўст. Вер го у вóду й чекать.

Туй раз на мўст виходит дрында.

Припозерав ся солдат – у дрынді пўп. Но тѣпѣрь ужек вўн вшитко похопив. Имив попа за руку й утяг з дрынды.

Пўп гойкати начав, а солдат му каже:

– Та зато ты швыдже у хыжі був чим я! Бо автом ся везеш – а я пішком! – тай вер го у вóду.

Вернув ся солдат до хыжі – тай на правду, ніє бўльше попа. Розказав гáздi, чóму ся пўп усе вертав до хыжі, й увірів го, же бўльше попової ноги туй нê буде. Годин му гáзда вірити.

× КОНЕЦЬ ×

Пареный пүн

Любив пүн Маріку, ходив за нив. А Маріка чолдвіка мала, лем тот рідко дома був.

Айбо все коли прихóджував дѣмю, жона ся чинила хвѳрѳв.

– **Йой Маріко, што тя уже болить?** – Звѳдатель ся ї чолдѳвѳк. – **Може їсти дашто хѳч?**

– **Йой, нѳ кажи ми нич за їдїня, нич нѳ хѳчу. Ниська-м й ѳгинь нѳ клала.** – Удпѳвѳдатель му Маріка й потихы кѳвѳлѳть.

– **Може бы-сь, Маріко, палинѳки упила?** – Дале ся звѳдатель чолдѳвѳк.

– **Йой, та може бы-м и упила, айбо треба йти купити.**
– **Каже Маріка.**

Пўшов гѳзда у корчму:

– **Дайте ми фѳйнѳї палинѳки, жона ми хвѳра.** – **Каже корчмарѳви.**

– Йой, Йване, тумане! Жона ти хвора? Як уд ную пўн йде, та нё хвора. – Удпѡвѣв му корчмарь.

– А ганьбили бысьте ся, хворўй жѡнї нё вѣрити. –
Перечить му чѡлѡвѣк.

А корчмарь му дале каже:

– Но-но, ану ты днём прїйди дѡмў, увидиш што ся там творить коли ты нїе.

Узяв Иван палинky, принюс жѡнї, налляв.

– На, упий си, файна палинка. – Каже їв.

Марїка упила, а чѡлѡвѣк ї дале звѣдасть:

– Та може бысь дашо заїла?

– Йой, нич нё хочучу, нич. – Удпѡвѣла му жона.

– Та што будеш чинити, сегїняшна моя, як жыти будеш? Знаєш, ош нё годѣн-їм коло ты сидїти, грѡшї заробити ми треба. – Каже їв чѡлѡвѣк.

– Лем ты си йди, я даяк протягну, бїдѡвати буду: ци умру, ци ужыву.

Зобрав ся Иван и пўшов на зароботкы. Пўн як увидїв, ош чѡлѡвѣк пўшов гет, нараз ‘д Марїцї зайшѡв.

– Но шо Марїко, нєси палинку. – Каже їв пўн.

– Нё годна-м, кїдь пуйду у корчму, та корчмарь годѣн пак чѡлѡвѣкови наговорити, ош я ся причинила. –
Удпѡвѣдасть жона.

– А, правду кажеш! – Хвалить ї пўн, – тѡды я сам пуйду.

Купив пўн палинky и принюс до Марїкы. А Марїка дѡтї приправила шелиякї закускы. Мавуть шо пити, мавуть шо їсти, сїли й начали ся гостити.

Дѡкї ся гостили, зайшѡв дѡхыж цїганчук, увидїв, ош тї ся гостять, та нё замїтили го. Думать си: «но, сї навѣрно ся типиркы напють, тай нё пѡїдять вшытко».

Рїшив ся спрятати пѡд пѡстїль, почекаати.

А у ночі ся Марікин чолдвік вёрнув. Учув пўп як у двѳрі затрѳскунїв вўз.

– **Йой, Маріко, де бы ми ся спрятати?!** – Напуджено ся зазвідав пўп и пилувучи ся скочив пѳд пѳстїль.

А Маріка закуску и палинку тоже наскоро пѳд пѳстїль задїла и верла ся порайити хыжу. Дѳкі ґазда прїязав кѳнїв и сїно їм давав, жона дохарила и лягла на пец.

Зайшѳв ґазда дѳхыж и звїдать ся:

– **Но шо, жоно, легше ти?**

– **Йой, таде, легдва говорю.** – Притвѳрять ся Маріка.

– **Шо и нѳ їла-сь нич?** – Інтересує ся чѳлдвік.

– **Йой нїт, нѳ їла-м, нѳ пила-м...** – Кажє Маріка.

А цїґанчук пѳд пѳстїльов пакує у ся, як на ѳґинь.

Упив, закусив и кажє попови:

– **Давайте, отче, заспїваєме.**

А пўп лѳжить тихо и думать си: «Йой, ґута бы тя побїла и цїґана...». Видить, ош цїґан уже опянїв и годѳн їх выдати, та кажє му:

– **Йой, тихо будь, вѳзьми ‘д ня чоботы, лем будь тихо, бо учує ґазда та конѳць нам.**

– **Но-но, нас двоє, панотче.** – Кажє му цїґанчук и знимать з нього нѳвї чоботы.

Лѳжить цїґан и кажє:

– **Йой, панотче, так бы-м мав дяку у новых чоботах походити...**

– **Чїт будь!** – Кажє пўп. – **Бери мѳї порткы, лем будь тихо, бо ґазда учує.**

Так и вчинив цїґан. Лѳжить у новых чоботах и поповых портках и кажє:

– **Но, хѳтїв бы-м ся пройти по хыжи, увидїти, ци парувуть ми порткы сї.**

- Цигане, тихо будь! - Сердить ся пўп. - Бери и реверенду, лем лёжи тихо.

Циган зняв з попа реверенду и бўльше ся го нё слухав, узяв и улїз з-пѳд пѳстили.

- Дай вам Бог здоровля, пане ґаздо! - Кланять ся циганчук.

- Дай Бог и вам. - Каже ґазда и видить, же у цигана шатя попўвськое и пѳдумав, ош то правдивый пўп. Каже му:

- Пѳйте, панотче, сядьте за стўл. - Позвав го ґазда и звїдать ся:

- А шо так пўзно, отче, хѳтїли бы-сьте?

- Та чув-їм, же жона ваша хвора, хѳтїв-їм ся за здоровля пѳзвїдати. - Удпѳвїв циганчук, и звїдать ся жѳны, што ї болить.

А Марїка видить, же то нё правдивый пўп, та думать си:
«Йсе щё што за дуригруш...»

- Но, ґаздо, знаёте што? - Каже циган.

- Шо, пане превелебный? - Звїдать ся ґазда.

- Се нёчиста хвороба, посятити вашу жѳну треба. - Каже циганчук.

- Йой пане превелебный, я бы вам и заплатив, лем бы-сьте ми хыжу посятив, ѳбы жона здорова была.

Жона ся удмагать, айбо чѳлѳвїк итак за своё:

- Чїт будь жоно! Дась Бог та пѳлївить ти.

- Ей, чѳлѳвїче, нё кїльтуй задарь грѳші, тать так тяжко їх заробляш! - Перечить му жона.

- Я тя, Марїко, нё звїдаву, та сиди тихо! - Сердито каже їв муж.

- Кўлько, панотче, хѳчете за посяченя ѳбыстя?

- Звїдать ся циганчука.

- Єдну дисятку. - Удпѳвїв му.

Дав ґазда циґанови диятку, а тот му каже:

– Но, пане ґаздо, чиніть то, што вам упôвiм. Маєте жêлiзний горнêць?

– А нашо вам горнêць? – Звiдасть ся ґазда.

– Вôду кипинячити треба. – Каже циґан.

Поклав ґазда вôду кипятити. Як ся зкипiнячила, циґан му каже:

– Но, ґаздо, беріть палицю у руки, йду сятити.

Узяв циґан у руки кипяток и льє у каждый куток. Льє и каже:

– Сятый Господи, ужени вишитку нечисть з сьої хыжі.

Кипяток тiче, а пiн пôд пôстiльов ся легдва здiржує.

Циґан щê май много вôды ульяв, и туйкы пiн нê удержав и ускочив з-пôд пôстели. Загойкав циґанчук ґаздови:

– Скоро, ґаздо, бийте го палицьови, позерайте який вêликий чорт.

ґазда як лупнув попа по гôлôви палицьов, тот ôнь умлiв.

– Видите, пане ґаздо, я вам казав, ош ужену нечисть з ôбыстя, уд нынi ваша жона нигда хвора уже нê буде.

А чорта я з сôбôв заберу. – Пôвiв ґаздови циґанчук, узяв попа пôд руку и пiшов си путем.

А жона уд тоды и заправду, нигда хвора нê была.

× КОНÊЦЬ ×

Пўп и служник

Мав раз єден чолѡвїк трьох сынѡв, та таких ловгѡшѡв, же кедь ся за них ѡтѣць нѣ постарать – так и будуть гѡлоднї сидїти.

Туй раз майстаршый сын каже:

– **Хѡчете, няню, я вам докажу, ош знаву грѡшї заробити.**

Зобрав ся и пўшов у путь. Прийшов у єдно сѣло.

Видить: пўп стоить коло вѡрїт си й позерать здѡвж улицї.

Лѣгїнь пѡдойшов, поздоровав ся:

– **Слава Ісусу Христу!**

– **Слава Богу навїкы! Ты куда йдеш?**

– **Та але, роботу си глядаву.**

– **Пѡй удомнї у службу.**

Зайшли ђни на фару, догварювати ся.

- Будеш у ня на службі, – каже му пўп, – кедь ся согласиш на такое: кедь ся на ня россердиш, я ти кёрбачом дам. Айбо, кедь я ся на тя россерджу, ты мене ушвікаш.

Лёгінъ ся согласив. Пёрёнѡчував у попа, а рано устає и звідать ся, што має чинити.

- Жёни гуси пасти. – Каже пўп.

Погнав хлѡпїць гуси пасти. А їсти му нё дали, пўп ѡбіцяв, же му принесе. Чёкав лёгінъ, чёкав – нё несе пўп фрыштик.

Ближе ‘д вёчуру приходжує пўп, звідать ся:

- Ци голодин-ісь, нёбораку?

- Та як, до фраса-м, нё голодин?!

- Ты ся чинь на ня сердиш?

- Та як ся нё сердити, кой ся з ня так збыткуєте?!

- Но, лїгай, дўставай ѡбіцяное. Вышвакав пўп лёгїня кёрбачом и угнав гет:

- Нё валѡвшен-ісь служити у ня.

Вёрнув ся старшый сын уд ѡтіцьови низчим.

Зобрав ся сёрёднъый сын:

- Ануж увидите, няню, я грѡші зароблю!

Айбо и вўн ся наняв уд тому попови, и вёрнув ся ипен так ги ѡ старшый сын.

Тѡды майменшый сын, Иван, ударив ся у груди ѡ пѡвів:

- Я грѡші зароблю!

Зобрав ся ѡ пўшов.

Попав и вўн у то село, уд тому попови. Пўп ся го звідать:

- Де йдеш, лёгіню?

- Роботу си глядаву.

- Та до мене на службу пої.

Зайшли на фару, начали ся єднати.

– Но хлопче, – каже пўп, – будеш у ня служити, кедь ся согласиш на йсе: кедь ся на ня россердиш, я ти кёрбачом дам, кедь я ся на тя россерджу – ты мене.

– Дубрі, – удпѳвѳв Иван. – Лем пѳвѳчте: на кўлько ня приймаєте и кўлько платити будете?

– Служити ми будеш, кой куковка нѳ заковат, а плата – пятьсто золотых.

– Спїшно, айбо їдіня ми давайте и пен такоє, ги самї їсте.

Пўп ся согласив, тай лишив ся Иван служити.

Ранїцько устав, та звїдать ся за роботу.

– Жени гуси пасти, – каже му пўп. – Їсти ти принесу.

Пасе Иван гуси и фрыштик чекать. Уже полѳне, а попа нѳ видко.

Сидить Иван голодный. Тай надумав ся. Узав тычку и вшитких гуси пѳрѳбив. Єдну гускы убскубав, розклав огня и смажить. Наїв ся, напив ся, лїг тай спить. Туй приходжує пўп, несе му їсти:

– Што-сь натворив?! Нашто-сь вшитких гуси пѳрѳбив?!

– Таде, отче, тать гуси живї-здоровї, пасуть ся, тывуть. А ци нѳ сердите ся?

– Нїт, нѳ серджу ся.

И пўшов пўп дѳмї. Дома каже попадї:

– Пўлло дїло! Йван вшитких гуси пѳрѳтѳвк! Яку роботу му завтра дати?

– Може най кури покормить? – удпѳвѳдать попадя.

Вѳчур ся вертать Иван, а пўп му каже:

– Но, Йване, завтра зрана устанеш, кури кормити будеш. То легка работа.

Иван рано устав и сыпле по двѣрї тенгѣрицю. Пѣдбїгла єдна курїця, друга, третя. А Иван узяв прут тай пѣрѣбив вшитку курїцю.

Пўп убїгать з хыжї, рїчить:

– **Што-сь, Йване, наробив?**

– **Порядок-їм вчинив.** – Удпѣдять Иван. – **Дотипир хапливі были, мїшали єдна-другів, а типир, видите: лижать си спокўйно. Ци вы ся, отче, сердите?**

– **Нїт, нїт, нѣ серджу ся.**

Вернув ся пўп до хыжї, та каже:

– **Жоно, Йван вшитких кури пѣрѣбив. Што з ним чинити будеме?**

– **Най бы завтра орати йшов.**

Зрана запрягли чѣтырьох волўв и пўшли. Пўп завїг волўв у борозду и каже:

– **Ори, Йванку, сам, я за полуденком пуйду.**

Иван раз-двїчі сотикы убыйшов, а пак став и начав попа чекати з їдїньом. А попа нїє та нїє.

Иван узяв та зарубав вола, розклав ђгинь, смажить мнясо, їсть. А хвўст удрїзав та задїв другѣму волови у рот.

Туй пришов пўп з полуденком.

– **Но што-сь натворив, Йване?!**

– **Што-м натворив?** – звїдять ся хитро Иван. – **Волы ся выголоднїли, тай їзіли єден другого! Вы што, отче, сердите ся?**

– **Нїт, нїт, нѣ серджу ся.**

Прийшов пўп дѣмў й каже жѣнї:

– **Тот Йван вола зарїзав, велику шкоду наробив.**

– **Знаєш што,** – каже му попадя, – **най завтра ранїцько мати ти улїзе на ѣрїх, та най коват, ги куковка.**

Так й вчинили. Рано пўп будить Иване и каже:
– **Уставай, Йванку, куковка коват. Кончила ся служба твоя.**

Иван устав, уйшов на двўр и слухать куковку. Слухать, слухать, а пак узяв пушку и стрїлив. Попови нич нє упѠвів, вєрнув ся спати. Пўп кой уйшов на двўр, увидїв пѠд брїхом мертув старє҃ганю, та зажурился.

– **Забив ми Йван матїр!** – Каже попадї. – **Што чинити будеме?**

– **Ты зажєни го спати на оборог, а кой усне – запали.** – УдпѠвила попадя.

Пўп пўшов и каже Иванови:

– **Вєчур пуйдеш на сїно спати.**

Пўшов Иван спати. У ночи пўп запалив оборог, а уд єдного ся ймили вшыткї чєтыри, што пўп мав. ЗгѠріло вшытко. Пўп ся вєрнув у хижу, ‘д попадї, думаवучи, ош Иван згѠрїв вєдно з сїном.

Ранїцько Иван заходжує и кланять ся:

– **Доброй рано, отче!**

– **Йванку, ты де спав?**

– **У хлїві, на сїні.**

– **А вєчур де ляжеш?**

– **ТакѠй там.**

У ночи пўп запалив і хлїв. ЗгѠріла худоба и много добра. А рано дале приходжує Иван и кланять ся:

– **Слава Ісусу Христу, отче!**

– **Иване, де-сь спав?** – Звідать ся го пўп.

– **Та на пѠдї-м си лїг.** – УдпѠвідать Иван

– **А ниська де ляжеш?**

– **Та, навірно, на пўд обратно пуйду.**

Пўн дале ся з жонóв радить:

- Жўнко, знаеш шо? Хыжу петролейом убыйлеме, запалиме, лем книжки вóзьмиме и утїкнем.

Склав пўн книги у мїх и пўшóв палити хыжу. А Иван то увидїв, шїкóвно пóбїг и залїз у мїх, увер книжки, лем єдну си поклав пóд ноги и єдну на гóлòву.

Як ся хыжа загóрїла, узяв пўн мїх на плéчї и пóбїг з попадьов гет. Дóбїгли до рїкы, таї пўн упóвів:

- Йой, што тяжкі бóжї книжки!

Як перебрóджували рїку Иван тихо попови шéпче:

- Мало май вы́соко, отче, нéси мїх. Бо иншак ноги намóчу.

А пўн каже попадї:

- Чуєш? Божї книги говорять...

Перебрóдили рїку и хóчуть лїгати спати. Пўн бере книжку з мїха, помолити ся, а там Иван:

- Добрый вéчур, отче!

- Йванку, ты шо туй? – Звїдать ся пўн.

- Туй-їм, тать куковка щé нé ковала, служба ся нé кончила у ня.

- Йой, ты ми пóвїч, а спати тупир де будеш? – Пóзвїдав ся пўн

- Де? Та з вами! Я ляжу коло воды, вы – посéрéдинї, а попадая май далеко уд берега.

Пўн покликав попадю, та договорили ся, же вержуть Ивана у вóду кой усне.

У ночи Иван перетягнув попадю пóд берег, збудив попа и дошептує му:

- Уставай, отче, Иван уснув уже. Мич ме го у вóду.

Пўн хопив попадю за ноги, Иван – за голову, и верли нéбогу у рїку.

А як пўп увидів, же то Иван, каже му:

– **Ой та йсе ты Иване? Порядочно-сь ня обдурих, и без жоны-сь ня лишив.**

– **А нё сердите ся на ня, отче?**

– **Йой, нё серджу ся, таде.** – каже пўп. – **Но кедь уже так, та пойма ведно.**

Так дале ведно и пўшли. По пути стрітили цигана.

Звідать ся їх циган:

– **Куда йдете, челядь добра?**

– **Вандровати йдеме!** – Кажуть му.

– **О! Узьміть и мене!** – Просить ся ‘д ним циган.

– **Но поій.** – Каже му Иван.

Пўшли дальше, стрітили худобняка.

– **Де йдете, люди?**

– **Та вандруєме.** – Кажуть му.

– **Мож з вами йти?** – Зазвідав ся худобняк.

Прийняли и худобняка, та йдуть четверо. Йшли до глибокої ночі.

Увиділи хыжу, зайшли и поклонили ся, а там молодиця.

Просить ї Иван:

– **Газдынько, ци мож ся нам лишити переночувати у тя?**

А жўнка спустила очи, та думать: «Шо бы їм на йсе удпівісти?» А пак каже:

– **Годни-сьте ся лишати, айбо буде туй великий повуд, та бы-сьте ся нё утопили.**

Пўп ся напудив, упівів, ош плавати нё знає.

– **А ты знаєш плавати?** – Звідать ся Иван худобняка.

– **Та мало знаву.** – Удпівідать тот Иванови.

– **А ты цигане?**

– **Я плававу таги камінь.**

Иван був хитрий, поняв, же «повуд» – то дівчин фрайр.

Розстѣлив жебракови на пеци, циганови на вацку, а попа загнав на пѹд, у валѹв, бы ся нѣ утопив.

Як вшитких уклав, та загасив свѣчку, бы вшиткі піснули.

Айбо сам Иван не спав, лежав на канапийови пѹд оболоком и чекав «повуд». У ночи чує, кось пѹд оболоком ходить.

Пак заклопкав у двѣрї:

– **Маріко, нѣ спиш? Уставай швыдже!**

А Иван Марікиным голосом му удпѹвідать:

– **Йди, миленькый мѹй, гет. У мене вандрівники сплять, нѣ годна-м тя пустити.**

– **Маріко, тать я ти палинky, пикниці и цукрашѹв принюс. Шо, назад типир нести вшитко?**

Иван голодный був, удпер оболок и забрав вшитко. Сів за стѹл и начав їсти. Туй ся пробудив худобняк, та звідать ся го:

– **Иванку, ты шо їш? Дай ми мало, я голодный.**

Иван уняв із жеба убгрызеный струк тѣнгѣриці и дав худобнякови. Тот попробував укусити, айбо нѣ удало му ся. Та звідать:

– **Йване, се шо?**

– **Йсе пикниця. Кедь нѣ хоч сару їсти, та засмаж си.**

А на вацку циган спав, зубы му ся у тѣмнѹтї блискали ся ги угля. Жебрак поклав убгрызеный дарабчик цигану на зубы, мало почекав и каже:

– **Иванку, шось ся нѣ смажить.**

– **Та кедь ся нѣ жарить, начири воды и залльи ѳгинь.**

Худобняк набрав воды у відро и улляв циганови у пысок. А тот як пѹдскочив:

– **Йой, йой, люди! Залива! Повуд!**

Як пѹп учув, напудив ся так, што з пода упав и цілый ся потѹвк.

А Иван оболук удкрыв тай утік. Ёйде тай думать:
«Хоть грóші-м нё заробив, айбо попа-м надуив».

И пўшов вўн по світу вандрувати. А може и доньні дагде
ходить.

× КОНЕЦЬ ×

Як ся дяк молив

Жыв раз у єдному селі худобный лісорубач, дѣмү вўн приходжував лем у нѣдїлю. А жона му ся з дяком заплела. Часто 'д нїв на навщиву забїгав, а даколи й нанўч ся лишав. У субѣту, нараз як ся чѣлѣвїк дѣмү верне, жона ся хвѣров притворять. И так хвѣріє ѡнь до самого пѣнѣдїлка, дѣкі чѣлѣвїк у лїс нѣ пуйде.

Раз вѣртав ся рубач дѣмү и по пути зайшѣв до сѣсїда, нѣдовго сидїв, пилував ся гет. Сѣсїд го просив, бы ся щѣ лишив, айбо лїсоруб нѣ слухав:

– Там жона у ня хвора, та треба ми на газдѣвствї дашто вчинити.

А сѣсїда добре знав, яка то у бабы хвороба. Порадив му, ѣбы ся сам хвором прикинув, а пак й мѣртвым. Тѣды, упѣвїв му сѣсїд, дѣзнаєш ся то, што раз не тушиш.

Дома чолôвiк залiз на шпагрийт, кашле, квiлить,
йойкать, ги у горячци, а пак раз – затих й и нê дыхать.
Жона пôбiгла за дяком:

– Чолôвiк ми ся преставив.

Дяк пôдбiцяв, же прийде на нього покласти крест, та
упôвiв, ôбы жона дашто iсти а пити приправила.

Прибiгла жона дôмy, шiковно сокачить – раз-раз на стôлi
ся пêчена курiця ôбьявила.

Прийшôв дяк, а жона щê нич упити нê принесла. Наскоро
пôбiгла у генделик.

Устигла уйти, а дяк нараз ся на курiцю вер, нê тêрпiло
му ся. Туйкы и лiсорубач нê утêрпiв, скочив з пeць, та
дуркнув отця-дякона. Та так му хряскнув, же дяк такôй
там душу випустив.

Што типир чинити? Уклав лiсоруб мертвого дяка за
стôл, задiв му половку курицi у рот – ги бы ся удавив. А
сам дале лiг й нê дыхать. Вертать ся жона з фляшкôв и з
двêрь каже дякови:

– Натiть, отче, упийте си.

А тот мовчить. Припозерала ся – удавив ся дяк. Жона як
зачала гойкати, пôбiгла за сôсiдом:

– Йой, бiда ми! Ухыжи двох покойникôв маву!

Сôсiд ся засмiяв про себе, и гибы ся чудує:

**– Та шо ты так жоно, кой гaзда умер, та никôму-сь
и слова нê упôвiла, а типир гойкаш туй! Но та што
вчиниш, йти дôмy, моли ся, та може еден з них и
устане.**

Жона забiгла до хыжi, упала на колiнкы коло дяка, молить
ся, слызы з вyч ся ллють. Дяк мовчить, а чолôвiк на
шпагрийтi си вздыхнув.

Жона – ‘д ньому. Тот начав помалы <<оживати>>,
фiнджю воды просити.

Розпозерав ся, и звідать:

- А то ко там, за столом, сидить?

Туй жона ся не здержала, розкалаза му вшытку правду,
покаяла ся й обіцяла бўльше нѣ грішити.

Завѣчѣрило. Лісорубач узяв мертвого дяка на плічі й пѣніс
у село. А у селі пѣн був, злый-презлый. Принюс пѣн дяка у
пѣнѣвський сад, упер го у сливу.

Пѣшов и дуркать у пѣнѣв оболук. Пѣн ся звідать, што
тот хоче, а лісоруб му упѣвів, же його кѣнь у сад забіг, та
просить попа, бы го упустив.

Пѣн ся розсердив, узяв пушку та убіг вон. Рубач го просив,
молив бы ся зжалував, бы нѣ стріляв у коня. Айбо пѣн ся нѣ
тямив уд злости, начав з пушкы у керт стріляти.

А чѣлѣвѣк начав попови гойкати, же тот нѣ у коня а у
чѣлядника трафив.

А пѣн кой увидів мертвого дяка пѣд сливѣв, остовпинів,
айбо такѣй нараз ся схопив. Дав лісорубови мішок золота,
попросив, бы никѣму нѣ казав, и тѣло як май далеко
спрятав.

Узяв рубач уд попа грѣші и понюс дяка уд генделикови,
упер го коло оболука, а сам зачав цѣркати и гойкати,
палинкы требувати.

Корчмарь довго ся нѣ узывав, а пак заричав, бы пѣниця гет
йшов.

Айбо рубач дале цѣркав у оболук, тѣды ся корчмарь
розсердив, узяв тычку, удпер оболук и тріснув по гѣлѣві
мертвого дяка.

Туйкы лісорубач ускочив из-за угла, начав гойкати:
«чѣлядника забили!».

Корчмарь ускочив вон, видить – зѣправду, пўлло діло!
Дўстав лічорубач уд корчмаря фест грѣши за сприягу
нѣбѣсїдованя. Узяв лісорубач тїло й дале пўшов. У ту нўч
ся молодеж зобрала у хыжи на гулянку. Лісоруб дякона
принюс пѣд ту хыжу, упер и, як лем бѣрував, пѣбіг гет.

А лѣгїні увидїли, же кось ся у оболок натїгать. Раз го
по-добрѣму попросили, бы йшѣв си пўтьом. А тот нѣ
удпѣдавав, дале стояв. Тѣды хлѣпцї убїгли на двір, та
начали дяка бити. Ко кулаком, ко ногами. Утѣвкли го и
верли серед пўтя – й ко куда видїв ся рѣзбїгли.

А нарано по сѣлу ся розприказѣвало, же на гулянцї дяка и
забили.

× КОНЕЦЬ ×

Як дідо попом став

Жыли у єдному селі дідо з бабов. Пулло ся їм жыло, худобство ся їх дотыкало. Тай захотіла баба, бы дідо попом став. Платили бы їм вірники коблину, зажыли бы щастливо.

А баба была така, же што си надумать, то вчинить. Довго 'д владыці ходила, панькала го, бы діда у попы вручив. Та му надбіла, же – лем бы му баба дала покуй – вручив діда у попы.

Туй надуйшла нєділя. У церкви треба службу вести, а дідо нє читати, нє писати нє знає.

Надів на нього церквник плащ, уйшов дідо з олтаря 'д вірникам:

- **Ци знаєте, чєстовані христіане, слово божое?**
- **Знаєме,** – удпovídать чєлядь. А дідо їм на то каже:
- **Но, кедь знаєте, годни-сьте йди дѡмѹ.**

Єдним по дяці було, же ся служба так скоро кончила, другі ся россердили. Загодили ся, же на далшій службі уповідають, же слова божого нѣ знавуть.

Чѣрез тыждѣнь прийшли вірники на службу, дідо ся їх дале звідать:

- **Ци знаєте вы слово божое?**

- **Нїт**, - уповідавуть му вірники, - **нѣ знаєме!**

А дідо їм уповів:

- **Но кедь нѣ знаєте, та и я, грішний, вас нѣ научу.**

Годни-сьте йти по домам.

Так хитрый дідо служив си, докі й нѣ умер.

× КОНЕЦЬ ×

Як Іван у пона служив

Жыла раз у єднѡму сѣлї удобна фамилія. Газда у нїв забетежив, и незадѡвго умер. Лишив вдѡву з дѣвятьми сиротами сарачити ся. Ревуть дома, а вдова грѡши нѣ має, нѣ годна ѣ похоронити сегїнина.

Тôды пўшов старшый сын Иван үд попови и каже:

– Панотче! Похороніть нянька, я вам за то служити буду!

– Добре Йванку, – удпôвів му пїп, – гуд у ня бачовати будеш.

Похоронив п'яну сегіня ґазду и з тимітова п'ушов р'івно за вдов'ов, за Иваном, за квітованьом.

– Но по́й, лѣгіню, до мене пуйдеме.

Так и пўшов Иван до пона служити.

Переснав нїч, на зорїх го будить пїп.

– **Уставай Йванку, йди ми уд цекви через цілоє сѣло вчини таку путь, бы правїй нѣзі было мягко, а лївїй твердо.**

– **Дубрі.** – каже Иван. – **Так и вчиню, панотче!**

Урізав Иван пѣпївський кердель й уклав путь уд попа до церкви з лївого боку кїстьом – з правого скорѣв.

– **Отче, готово, поїте!** – Каже Иван попови.

– **Ой, юй!** – Напудив ся пїп. – **Йванку, што-сь вчинив?!**

– **Я, пане отче, вчинив то, што-сьте просили.** – Удпѣвів му благо Иван.

– **Та хіба так треба было?** – Звідать ся сердито пїп. – **Завтра будеш робити то, шо и друга чѣлядь.** – Упѣвів Иванови.

– **Дубрі, панотче!** – Удпѣвів Иван.

На другий дѣнь зрана Иван устав й увидїв вонка худобняка, як улїз си на хыжу и з стрїхи торгать суху солѣму.

Туй испомянув Иван вчорашнї попѣві слова. Улїз на навѣрх й як начав уривати новий череп з стрїхи. А пїп ся исхопив ѡнь як ся гола стрїха убстала.

– **Што-сь начинив, Йване?!** – Злостно начав пїп річати.

– **Я, панотче, чиню то, што й другї люде.** – Удпѣвів Иван й указав попови хыжу худобного сѣсїда.

На слїдуючий дѣнь заставив пїп Ивана залїзти у мїх.

Як Иван залїз, пїп шїковно мїх заязав и вер на вїз. Узав попадю й повезли мїх з Иваном удну ‘д ріцї.

Кой ся везли пиля корчмы, каже попада:

– **Штѣсь ня на вино забажило, може станеме у корчмы?**

Согласив ся пїп, стали коло корчмы, злїзли з воза й пїшли на погар вина.

Дóкі пїп з попадьов вино пили, минав корчму дяк. Пиля
воза став и видить: штось ся удну кивать.

– **Ба што йсе?** – Зазвідав ся про себе дяк.

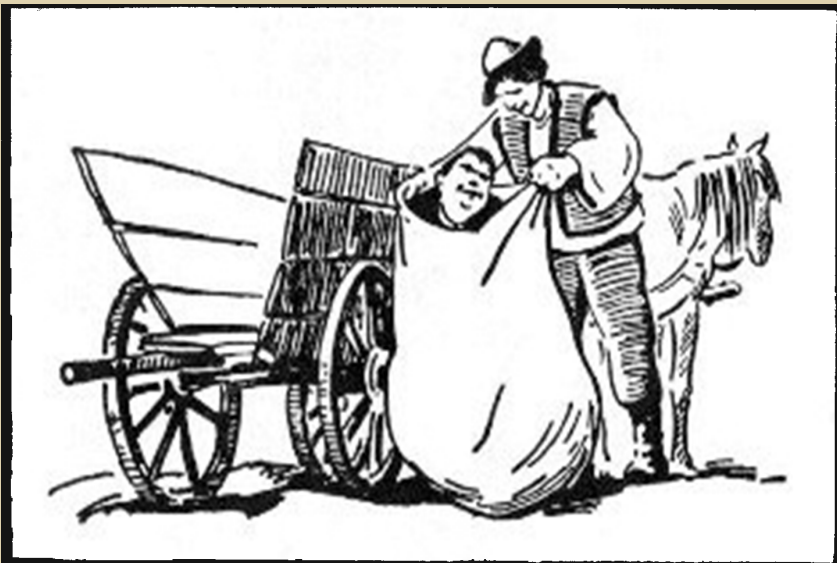
– **Йой, біда, я нѐ читати, нѐ писати, а мене
покóруновати хóчуть.** – Удпóвідать хитро Иван.

– **О!** – Убрадував ся дяк, – **я знаву и читати и писати.**

– **Ану, міняйме мя, най тебе покóрунувуть.** – Попросив
го Иван.

Розузлив дяк міх, Иван улїз, а дяк залїз удну. Иван взяв,
шіковно заязав міх, и утїк.

Туй уйшóв пїп з попадьов, сїв на вўз и пóвіз міх на мўст.
На містї узяли з попадьов и верли го дóлї у вóду.

× **КОНЕЦЬ** ×